

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scripturae. De Ecclesia Catholica, Et Eius Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

**Torres, Francisco de
Coloniae Agrippinae, 1580**

VD16 ZV 18729

Capvt VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

imponendi manus cum episcopo compresbyterum consecrante, non licet colligere tantam excellentiam ordinis presbyterorum, ut nō maneant intra modum, & gradum suum, quem Christus à gradu & ordine episcoporum voluit esse distinctum, quod Apostolica traditio testatur, cuius idoneus testis est consuetudo Ecclesie Catholica, quae scriptura etiam consistit, ut à nobis antea ostensum est.

CAPVT VI.

Regit deinde Antonius. Longum verò, inquit, catalogum veterum recenseres, ut nobis probes, episcopos esse presbyteris superiores, & identidem repetis Clementinas illas constitutiones nomen Apostolorum ementitas. Paucis respondeo, superiorem illum Episcoporum gradum vetustissimum quidem, sed tamen humanum institutum esse, quo pij maioris schismaticis occurrere voluerunt. Confiteris recensere me longum catalogum veterum, ut probem Episcopos esse presbyteris superiores; testes videres, quas me recensuisse fateris, testimonium dicunt, esse superiores, quia sic à sanctis Apostolis traditum sit; immò scripturam Apostoli produxi, cum precipit Apostolus Timotheo, ut accusationem aduersus presbyterum ne recipiat, nisi sub duobus, aut tribus testibus, constat autem iudicem superiorem esse hīs, quos secundum legem iudicat. Si tu testes meos non refellis, causa cecidisti. An refellere est dicere, Non est verum, quod tuus testis dicit? & Clementinas constitutiones ementitas esse nomen Apostolorum? Si dicam, proba Antoni, nonne tacitus dicis, quid probem, quod non possum? Deinde confiteris vetustissimum quidem gradum superiorem episcoporum, sed tamen humanum institutum esse, ut mei testes sunt, tum scriptura ipsa, tum consuetudo ecclesiastica, quam aliunde, quam ex Apostolica traditione profectam esse tu ostendere non potes; reliqui testes atatis sunt Apostolorum: quod ergo ius humanum illa aetate Apostolis praescribere potuit? praeterea in id quod instituti humani est, non cadit haeresis, quae veritati à Deo reuelata, cuius est fides, aduersatur; quare si superiorem esse gradum episcoporum presbyteris, institutum humanum esset, ut tu Antoni dicis, nec esset nunc haeresis, nec vnquam fuisset, aequare episcopos presbyteris. At S. Epiphanius inter haereses retulit, & hanc haeresim, cuius auctor fuit Acrius, confutat. Augustinus etiam, quem tu testem citare soles, idem testatur, inter haereses enim numerauit in libro de haeresibus ad Quodvultdeum. describens. errores Aerij, quos ex magna parte Lutherus renouauit, sic ait, dicebat etiā presbyterum ab episcopo nulla differentia debere discerni. Narrat etiam vnde in eam haeresim adductus esset, quod cum esset presbyter, doluisset, quod

Quo Antoni-
nius cum
testes non
refellit, quā
non potest,
tacite confi-
tetur se cau-
sa cecidisse.

Quo maior
auctoritas,
quā Anto-
nius episco-
pis supra pr-
esbyteros tri-
buit, nō po-
test esse hu-
mano iure
instituta, ut
fingit.

Quo sit ha-
resis aequare
presbyteros
episcopis
testimonio
Epiphaniij,
& Augustini
testis Anto-
nij

Quid Antonius probare debeat contra Epiphanium, & Augustinum; & quid ei relinquatur faciendum, si non probet.

Quomodo Antonius testimoniū Hieronymi corripit recitando.

Quomodo quod Hieronimus dixit, S. Epiphanius confirmat.

Quibus locis scripture probaret Aetius haereticus, paucos esse presbyteros episcopis.

quod non potuisset ordinari episcopus, ut cupiebat, in Arianorum haesim se protecit, cui hanc de aquandis presbyteris cum episcopo, & alias etiam adiunxit. Idem narrat S. Epiphanius, quem sequutus est Augustinus. Responde tu Antoni hic Augustino, qui te haereticum esse conuincit cum Epiphanio. Probatu, non intellexisse Augustinum, nec Epiphanium, quid esset haeresis, & quis haereticus, & doce ignorasse eos ante annos mille ducentos, quod propheta tuus Martinus Lutherus atate tua te docuit, aut si hac probare, & docere non potes, obmutesce miser, & te victum esse tacendo saltem fateri.

Sed videamus nunc, qui confiteris me longum catalogū veterum recensuisse, ut probarem episcopos presbyteris superiores esse, quam paucos tu testes tuos, ut putas, recensuisti: & quemadmodum testimonium testes tui, immo nostri, contra te dicant, ut ex omni parte pateant omnibus conuictum te esse. Quid enim inquis, si ab illis ipsis veteribus petamus sententię nostrae confirmationem? Sic enim Hieronymus apud veteres, inquit, idem Episcopi, & presbyteri fuerunt. Hoc loco testimonium corrupisti, non enim sic scripsit Hieronymus in epist. ad Oceanum, quam tu in margine citasti, sed sic: quanquam apud veteres idem episcopi, & presbyteri fuerint. similiter scripsit in principio epistolae ad Euagrium. nam cum Apostolus perspicue doceat eosdem esse presbyteros, quos & episcopos, & nusquam dixit Hieronymus, neque dicere voluit, ut tu contendis, idem esse, esse Episcopum & esse presbyterum. Hoc enim significasset, si dixisset, ut tu fingis, apud veteres idem fuerunt episcopi & presbyteri: aut si dixisset, nam cum Apostolus perspicue doceat idem esse presbyteros, quod episcopos: non sic, inquam, dixit Hier. sed, idem episcopi & presbyteri, & eosdem presbyteros, quos episcopos. atq; ita quidem fiebat a principio, ut propter paucitatem fidelium, vnus & idem esset presbyter simul & episcopus, ut ordinaret, & alia propria episcopi faceret, cum non essent qui ordinarentur presbyteri; siquidem in episcopo presbyter contineretur. At postquam coepit esse multitudo, ut iam multi presbyteri ordinari possent, non erat amplius vnusquisq; idem presbyter, & idem episcopus; ne tot essent episcopi, quot presbyteri: itaq; ita fieret, ut ait idem Hieronymus, ut vnusquisque ad se trahens Christi ecclesiam rumperet. Confirmant hoc, quae S. Epiphanius scribit, cum Aetio haeretico idem quod tu dicenti respondet: Affert, inquit, (Aetium dicit) ad decipiendum se, & eos, qui ipsum audiunt, quod scribit Apostolus presbyteris, & diaconis, & non scribit episcopis; & episcopo ait, noli negligere gratiā, quae in te est, quam accepisti per impositionem manuum presbyterij: & rursus in alio loco scribit episcopis, & diaconis, ut iam ille ipse, inquit, qui est presbyter, sit episcopus nec intellexit: quia consequentiam veritatis, & historias reconditas ignorauit; quod cum recens erat Euangelij praedicatio,

dicatio, scribebat accommodatè ad ea, quæ accidebant, sanctus Apostolus. vbi erant constituti episcopi, scribebat episcopis & diaconis; non enim potuerunt Apostoli omnia statim constituere. Presbyteris enim, & diaconis opus erat, siquidem hi duo ordines possunt, quæ ad ecclesiam pertinent, præstare (nō dixit, ne hic cauilleris, possunt præstare omnia, quæ ad eccl. pertinet, sed quæ ad ecclesiam pertinent.) vbi aut, inquit, non est inuentus, qui esset dignus, vt ordinaretur episcopus, mansit locus sine episcopo (sed non manebat sine presbytero, & diacono: quia hi duo, tantisper dum reperiatur dignus aliquis episcopatu, administrabant ecclesiastica; vt paulo antè dixit) Sequitur, vbi verò opus fuit Episcopo, & erant digni episcopatu, constituti sunt episcopi. Vbi non erat multitudo, & propter paucitatem non sunt inuenti, qui ordinarentur presbyteri, satis fuit in eo loco episcopus sine diacono autem non poterat esse episcopus. Et curauit Apostolus, vt episcopus haberet diaconos propter ministerium. sic ecclesia cepit complementum gubernationis. sic illo tempore erant loca disposita, siquidem vnaquæque non ab ipso ortu, & initio omnia habuit: quin potius processu temporis, quæ ad perfectionem vsus pertinebant, complebatur. Hæc Epiphanius: quæ ita sunt ad consequentiam rerum, & temporum, ac locorum, & ipsius rationis accommodata, vt cui non probentur, satis se iudicio carere probet. Redeo ad Hieronymum, qui consequentiam veritatis & reconditas historias non ignorauit, vt S. Epiphanius Aerium hæreticum ignorasse dixit: ob quā causam idem atque Epiphanius B. Hierony. sensit. Is igitur postquam dixit in epist. ad Euagriū, quod tu recitasti, & nobis obiecasti, quod autem postea vnus electus est, qui ceteris praponeretur, in schismatis remedium factum est, subiungit: Nam & Alexandria à Marco Euangelista vsque ad Heraclam, & Dionysium episcopos, presbyteri semper vnum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, episcopū nominabant: non dixit ordinabant, aut consecrabant, nec à se ordinatum, vel consecratum, sed ex se electum in celsiori gradu scilicet per consecrationem episcopalem collocatum, episcopum nominabant. declarat autem hanc auctoritatem eligendi episcopum, quam tunc presbyteri habebāt, exemplo exercitus imperatore eligentis, et diaconorū eligentium ex se quem nominent archidiaconum. subiungit statim ad declarandum, quanta esset tunc presbyterorū auctoritas. Quid enim facit excepta ordinatione episcopus, quod presbyter non faciat? Igitur quantacūq; esset auctoritas presbyterorum, non ordinabant presbyteri auctore, & teste Hieronymo, quia ius ordinandi & potestas episcopo tantum debeatur, idq; à temporibus Apostolorum, ne dicas fuisse postea hoc ius translatum ad episcopos; ipse enim Hiero. à te vocatus testis, dicit, Alexandria à Marco Euangelista, qui fuit B. Petri discipulus, & filius ex baptismo, semper presbyteros vsq; ad Heraclam, et Dionysium Alexandrinum

Quam accommodata sunt ad consequentiam rerum, & temporum, & locorum, & ipsius rationis, quæ S. Epiphanius de ordinatione episcoporum & presbyterorū in exordio Ecclesiæ, scribit. Quomodo idem quod Epiphanius, sensit & intellexit Hieronymus.

episcopo

Quomodo
Antonius à
teste suo Hi-
eronymo
conuictus
sit.

Responsio
ad locum
Hieronymi
ex epist. ad
Tit. cap. 1.

episcopos, vnum ex se electum in excelsiori gradu collocatum, scilicet per ordinationem episcopi, episcopum nominasse. igitur à sanctis Apostolis erat constitutum, ut non presbyteri, sed episcopus ordinare posset. Quid hic respondes miser? nonne à tuo teste conuictus es? Quod autem eundem Hieronymum testem in me citas ex com. epist. ad Titum c. 1. respondi libro priore de hierarchicis ordinationibus cap. 22. quomodo interpretandus esset, ne sibi tantus auctor repugnare videretur: & tu, si interpretatio mea tibi non probabatur, & refelli poterat, refellere debuisti. Nunc respondeo tibi, aut sibi contradicit Hieronymus, quod minimè putandum est; & sic neq. tuus, neq. meus testis secundum sententiam Venulei iurisperiti esse potest. produci enim, inquit, testis nō potest, qui ante in reum testimonium dixit. Aut quod ratio, & recti iudicii norma postulat, quod clarissimè & perspicuè dicit, ad interpretandum quod obscurius, & ambigüè scripsit, adhiberi debet. Quid autem clarius dici potuit ad discernen-

Quomodo,
& ubi claris-
simè affir-
mauerit Hi-
eronymus
non posse
presbyteros
ordinare,
sed episco-
pos; ita ut
clarius affir-
mare non
potuerit.

dum Episcopum à presbytero, quam quod dixit: Quid enim facit excepta ordinatione episcopus, quod presbyter non faciat? nonne perspicuè dicit, presbyteros non habere ius ordinandi, sed episcopos? & in fine epistole, & ut sciamus, inquit, traditiones Apostolicas sumptas de veteri testamēto, quod Aaron, & filij eius, atq. Leuita, in templo fuerunt, hoc sibi episcopi, & presbyteri, & diaconi vindicent in ecclesia. Ergo, auctore, & teste Hieronymo, secundum apostolicam traditionem maiores sunt episcopi, quam presbyteri, & presbyteri maiores, quam diaconi, sicut in lege Moysis maior fuit Aaron, quam filij eius, qui erat minores sacerdotes, & filij Aaron, id est, minores sacerdotes, maiores quam Leuita. Quid apertius scribi potuit? hoc mihi sumpsisse videtur Hiero.

ex libro 8. de constitutionibus Apostolorum cap. 46. quas tu miser irrides, quia hereticus es. Rursus in hac ipsa epistola ad Euagrium quam contra nos, immò contra te obiecisti, de presbyteris, inquit, omnino reticetur, quia in episcopo & presbyter continetur; excute modos omnes, quos summus natura venator Aristotel. lib. 4. Physicorum notauit, & enumerat. nullum reperiēs alium, ad quē referre possis quod Hieron. hic dixit, esse presbyterum in episcopo, nisi dicas esse in eo tanquam ἐν τῷ πρώτῳ κεντρικῷ, id est, in primo mouente: sicut enim res regni sunt in rege, sic ecclesiastica in episcopo: nihil enim in ecclesia ab vllō ministro eius fieri potest sine voluntate & concessu episcopi. est item presbyter in episcopo ὡς ἐν τῷ κέντρῳ, id est, tanquam in sine, qui est prestantissimus. episcopi enim est perspicere, sicut diuinus Dionysius in ecclesiastica hierarchia tradit, quia ipse ordinat ministros: ipse consecrat altaria, sine quibus presbyter non consecrat corpus Domini: ipse charisma conficit, & adhibet ijs, quos presbyter illuminat. presbyteri enim illuminant, quia eorum est baptizare, quod scriptura Pauli vocat φωτίζειν, in epist. ad Heb. Diaconorum est purgare. Quia igitur perspicere

Quomodo
presbyter
in episcopo
continetur;
& quō con-
tineri in E-
piscopo p̄s-
byterum, q̄
Hiero dicit,
demonstret
episcopum
esse maiore
presbytero.

perspicere

perficere, quod est Episcoporum, est gratia culus adhibetur à presbyteris illumi-
natio, idcirco presbyter est in Episcopo tanquam in fine: immò omnes inferio-
res ordines sunt in eo, & ipse omnia eorum ministeria per eos ipsos, sicut idem
Dionysius tradit, obire dicitur, & reputatur. Præterea, quod ait in hac episto-
la, & in epistola ad Occanum, presbyter, & episcopus, aliud ætatis, aliud digni-
tatis est nomen, amabo te Antoni, cum nomen dignitatis tribuit episcopo, & æ-
tatis presbytero, nō satis aperte significat, maiorem esse gradum episcopi, quam
presbyteri? adolescens erat Timotheus, ipse Paulus testis est, qui ait scribens ad
eum, nemo adolescentiam tuam contemnat, & præpositus fuit Ecclesia Ephe-
siorum: nemo autem ignorat, neque dubitat, quin dignitas sit præpositum esse,
præpositum verò esse quis dubitabit gradus superioris esse? qui ergo dixit, nomē
Episcopi, nomen dignitatis esse; nomen verò presbyteri, nomen ætatis: planè di-
xit, nomen Episcopi, nomen esse superioris & præpositi, licet sit adolescens, vt
fuit Timotheus episcopus Ephesi. Reselle hac, si potes ita resellere, ne te magis
conuincas: aut si non potes, erubescere tandem, vel potius dicam, time Deum, &
desine dolis tuis, & fallacijs subuertere vias Domini rectas, vt Paulus illi ma-
go dixit.

Veniamus ad alium testem: de Hieronymo enim actum est. Non puto am-
plius eum ad dicendum testimonium vocabis, si quid frontis integræ relictum
est. Sic etiam, inquis, Ambrosius: Primum Episcopi presbyteri
appellabantur, vt recedente vno, sequens ei succederet. Denique
apud Aegyptum presbyteri consignant, si præsens non sit Epi-
scopus, sed quia cœperunt sequentes presbyteri indigni inueniri
ad primatus tenendos, immutata est ratio prospiciente concilio,
vt non ordo, sed meritum crearet, &c. idem 1. ad Timoth. 3. Epi-
scopus est primus presbyter. Hic quoque testem produxisti, qui testimo-
nium contra te diceret, vt non tantum proprio iudicio, sicut Apostolus de here-
retico ait, condemnatus esses, sed tuorum etiam testium testimonio. Ambrosius
igitur in illo ipso capite, vnde tu testimonium eius recitasti, sic paulò antè scri-
psit, quod à te dissimulatum est veteratoriè, & fallaciter: Inter istos post Epi-
scopum plus esse intelligitur, qui propter reuerentiam occultū scripturarum sen-
sum, prophetare dicitur; præsertim quia futura spei verba depromit. qui ordo
nunc potest esse presbyterij. Si post episcopum plus est presbyter, episcopus igitur
est maior. inter quos enim æqualitas est, in his nullus est plus potest alium.
potuit dicere apertius, Episcopum esse presbyteri maiorem? non te pudet, aut
saltem tuos non pudet tui? Citas deinde eundem Ambrosium, qui idem ait
Episcopus est primus presbyter. Recitationē testimonij decurtasti, vt mutilata
tecum facere videretur, quæ integra, mendaciū & dolum tuum corripuit. post-

Quale sit &
Hieronymo
dixit, nomē
presbyteri,
ætatis nomē
esse; episco-
pi nomen
dignitatis,
& quomo-
do inde ef-
ficiatur, epi-
scopum esse
maiorem
presbytero.

Quomodo
Ambrosiū
quoque testē
contra te vo-
cavit Anto-
nius.

Quid in te-
stimonio
Ambrosij
dissimula-
uerit vere-
ratoriè Au-
tonius.

Recitatio
testimonij
Ambrosij
ab Antonio

Gg

quam

decurtata,
quæ integra
mendacium
eius coar-
cuit.

quam enim dixit, quod paulò antè recitavi, inter istos post episcopum plus esse intelligitur, qui prophetare dicitur, qui ordo nunc potest esse presbyterij, subiungit statim: nam in episcopo omnes ordines sunt, quia primus sacerdos est, hoc est, princeps sacerdotum, & Propheta, & Euangelista, & cetera ad implenda officia ecclesie in ministerio fidelium, &c. Si, ut tu Antoni recitasti, Ambrosius dixisset, Episcopus est primus presbyter, fortassis intelligi potuisset primus presbyter, id est, archipresbyter. In ordine enim presbyterorum primus dici potest archipresbyter: ordo tamen eius non est, nisi ordo presbyteri. sed si à te postulem, quis ordinat presbyterum? an dices archipresbyter, siue primus presbyter? nimè: quia paulò antè dixit testis tuus, immò meus, Ambrosius, post episcopum plus esse intelligitur presbyter, cuius est docere verbum Dei, quod est prophetare: ex quo efficiebatur, ut plus esset episcopus ante presbyterum. quomodo igitur, qui presbyter tantum est, & minor quam episcopus, maiorem, & qui plus est, ordinabit? quomodo presbyter principem sacerdotum, benedictione consecratoria contra Apostolicam traditionem efficiet. quomodo dabit, quod non accepit? Presbyter enim non accepit ius ordinandi, quod Episcopus in ordinatione sua accepit. Audi Dionys. Areop. Pauli Apost. discipulum, licet tu, et Lutherani omnes negetis. Describam Græcè, ut libentius legas: ἡ δὲ τῆς ἱεραρχίας τάξις οὕτως ἐστίν· αὐτὸς ἐν πάσαις χωραῖς τῶν ἱερῶν δόλοισι, καὶ διὰ πάντων τῶν ἱερῶν τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν δὲ αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τάξεις εἰς αὐτὴν ὁ δὲ Θεὸς διὰ τοῦτον ἀπονεμὼν τὰς θειὰς ἱεραρχίας, καὶ πᾶσας τὰς ἱερὰς διακονίας. Potestas, inquit, ordinis hierarchici in omnibus ordinibus versatur, & per omnes ordines sui sacri principatus mysteria operatur (quia omnia scilicet, quæ in ecclesia fiunt, ad episcopum referuntur, tanquam ipse illa operetur per eos, quibus potestatem dedit illa operandi: Sic S. Maximus in scholijs suis interpretatur) separatim autem, inquit, attribuit hierarchæ, id est, Episcopo diuina constitutio, ut sine reliquorum ordinum opera per se diuiniore consecrationes, & omnes sacras ordinationes operaretur (quia per ordinationem omnes gradus ministrorum in ecclesia disponuntur) τὴν χειροτονίαν vocat διακονίαν. lege totum scholion S. Maximi. hæc quæ per se solus episcopus facere potest, ut consecrare chrisma, et altare, sine quo non potest presbyter facere sacrum, ut idem Dionys. ait, & ordinare, dicit Dionysius esse imagines diuine potestatis siue virtutis, quem Dionysius vocat hic Hierarcham, cui diuina lex potestatem ordinandi dedit, ut Dionysius à sanctis Apostolis didicit. Ambrosius vocat principem sacerdotum, quem tu, ut testimonium corrumpes, quia testem non potuisti, in primū presbyterum mutasti, quasi idem esset primus presbyter, & summus sacerdos. Deinde, cum dicit idem Ambrosius, quod tu arripuisti quasi clauam Herculis, sed quia cœpe-

Testimoniū
Dionysij in
Antonium
exquantem
presbyteros
Episcopis.

Quomodo
Antoni
testimoniū
Ambrosij,
quod recita-
uit, corru-
pit.

runt

runt sequentes presbyteri indigni inueniri ad primatus tenendos, tenere primatum vocat esse episcopum: at, qui primatum tenet inter presbyteros, maior est presbyteris; aut si maior non est, neque primatum tenet. Sed cauillaris fortassis in eo, quod sequitur: immutata est ratio prospiciente concilio, ut nō ordo, sed meritum crearet episcopum. Solebant prius presbyteri tantum vocari, ut fierent episcopi (per ordinationem scilicet) postq̄ verò desierunt reperiri presbyteri, qui digni essent primatu episcopi, decretum fuit, ut nō haberetur ratio, utrū iā presbyter esset, qui esset creandus episcopus, sed utrū dignus esset: ut modo etiam sit, ut sēpe vocetur aliquis propter merita vitæ, et doctrinæ, qui non sit presbyter, immò neque diaconus, ut per gradus tamen suos prouehatur ad ordinem episcopi. immò etiam Ambrosius, cū esset laicus, vocatus est ad episcopatum. Hac est sententia Ambrosij, quam tu planè videris non asscutus, anticipatione erroris tui obsecutus. Sed quid hac pertinent ad probandum aequalitatem episcopi, & presbyteri? nec illud intellexisti, quod proximè idē Ambrosius dixerat, quia primum presbyteri episcopi appellabantur, ut recedente vno, sequens ei succederet. demus ita esse; recedente vno presbytero, qui erat episcopus, (de episcopis enim loquitur, quos dicit appellari solitos presbyteros) sequens presbyter ei succedebat. quid tum? non dicit Ambrosius, succedebat ei, ut sine alia ordinatione prater ordinationem presbyteri, q̄ habebat, faceret, quacumq̄ essent propria episcopi; non hoc, inquam, dixit, nec ita intellexit: sed dixit, ut sequens presbyter ei succederet, id est, loco eius ordinaretur tanquam dignus. Sed quia postea non reperiēbantur digni, ut sic succederent, id est, ut ex ipsis iam presbyteris fierent episcopi, immutata est ratio eiusmodi successionis presbyterorum in locum episcopi. ratio enim postulabat, & nunc postulat, ut, cū ordo presbyterorum propinquior sit episcopo, quam reliqui ordines post presbyterum, si dignus presbyter reperiatur, ex presbytero ordinetur episcopus, potius quā alij ad eundem gradum summum vocentur. meritò igitur presbyter, si aliqui dignus est, Episcopo succedit: quia ita propinquus est Episcopo, ut præsente etiam episcopo facere possit, quæ episcopus facit, quæ nullus ordo infra presbyterum facere potest; ut consecrare corpus Domini, docere verbum, baptizare: & quadā alia, absente episcopo, quæ nullus aliorum ordinum, ut chrismare, sicut in primo Concilio Toletan. c. 20. decretum est, & reconciliare peccantes, si necessitas urgeat, ut in Synod. Carth. c. 6. Grac. statutum est. Sunt alia, quæ nullo modo presbyteris conceduntur, cuiusmodi esset consecrare chrisma. vnde in Agypto, ut ait hic Amb. licet absente episcopo, presbyter consignaret, nō tamen dixit presbyterum absente episcopo, chrisma consicere, quod est proprium summi sacerdotis, id est, Episcopi. consignare enim presbyterum chrisma ab episcopo confecto, absente episcopo, simile fortasse videtur, ut si absente pres-

Sententia
verborum
Ambrosij,
quæ Anto-
nius, quia
non intelle-
xit, temere
in principa-
tum episco-
porum ob-
iecit.

Quæ possit
presbyter
absente epi-
scopo face-
re, quæ ne-
mo alius.

Quomodo
exemplum
ab Ambrosio
commemo-
ratum An-
tonium re-
darguat.

Quæ facere
possit epi-
scopus, quæ
nullus pres-
byter, aucto-
re Dionysio
Apostolorum
discipulo.

Testimoniū
Augustini
ab Antonio
non intel-
lectum, &
contra se
recitarum.

te presbytero diaconus corpus Domini à presbytero consecratum alicui mini-
straret: virumque enim licere potest. Hoc ergo exemplum ab Ambrosio com-
memoratum te etiam Antoni coarguit. Cum enim dixit, apud Aegyptum pres-
byteri consignant, si presens non sit Episcopus, non obscure significauit, quodd,
quamuis in Aegypto fieret, quod in alijs prouincijs tunc non fiebat, nec eccle-
siasticum haberetur, vt absente Episcopo presbyter consignaret, non tamen
chrisma consecratione sua conficiebat, quod est proprium Episcopi. Sicut au-
tem non potest chrisma conficere, sic nec ordinare. Sic enim ait diuinus Diony-
sius: ὁ δὲν ἡ δέια θεομοδεσία τῇ τῷ ἱερατικῷ τῷ ἀγίῳ καὶ τῷ
τῷ δέια μὲν τελείῳ σιν, καὶ τῷ τῷ δὲ δυνάμει τελειῳ γίαν τοῦ τῷ ἐν δέια μ
ἱεραρχῶν τελειῳ γίαν διωδάμει ἐνιόχως ἀπὸ τῆς ἁγίας. Vnde, inquit, diui-
na lex ecclesiasticorum ordinum consecrationem, & diuini chrismatis conse-
crationem altarisque sanctificationem potestati Episcoporum singulariter attri-
buit, & assignauit. En Antoni, quo serpi alterius testis tui, id est, Ambrosij ci-
tatio: & quam multis modis in vna pagina contra te testatus est.

„ Interrogemus deinceps reliquos testes, quos producis. Sic enim ais: Sic
„ porro Augustinus, quamquam secundum honorem vocabula,
„ quæ iam Ecclesiæ vsus obtinuit, Episcopatus presbyterio maior
„ sit, tamen multis in rebus Augustinus Hieronymo minor est. Nec
hoc intellexisti Antoni. sciebat beatus Augustinus, vt in scripturis sanctis versa-
tus, & tritus, vocari etiam presbyteros episcopos secundum consuetudinem A-
postolicæ scripturæ: quare si ea consuetudine vti voluisset, Hieronymum quoq;
episcopum vocasset, & gradum eius, qui erat gradus presbyterij, episcopatum.
Sed quia vsus ecclesiæ iam tunc obtinuerat, sicut nunc apud nos obtinuit, vt ista
honorum vocabula sic distinguamus, vt maiorem ordinem siue gradum voca-
mus Episcopatum; & eum, qui hunc honorem siue dignitatem habet, Episco-
pum: minorem verò episcopatu honorem presbyterium: & eum, qui in illo ho-
nore est presbyter: fatetur Augustinus maiorem se quidem esse Hieronymo,
quatenus ipse Augustinus est episcopus, & Hieronymus presbyter, vt nunc lo-
quuntur in Ecclesia, non, vt tempore Apostolorum loquebantur. tunc enim qui
presbyteri erant, vocabantur etiam episcopi: minores verò in multis alijs
rebus, vt in scientia, in sanctitate, &c. Itaque Augustinus ingeniosè & arti-
ficiosè, vt persuaderet Hieronymo, quod ei scribebat, in multis rebus minorem
se esse eo, ex animo, & non assentatoriè, & ad gratiam scribere, tribuereq;
ei, quantum verè tribuendum esse iudicabat, tribuit sibi, quod sibi conveniebat,
et verū erat, esse scilicet maiorem eo, quatenus episcopus maior est presbytero,
vt nunc est in vsu nomen episcopi; & nomen presbyteri, non vt tempore Apo-
stolorum; cum ista nomina communia erant inter se. Tu verò Antoni belle, vt in

ambrosio

omnibus contingat tibi, quod Apostolus ait, & errare, & alios in errorem mittere, id est, decipi, & decipere, quia Augustinus dixit, quamvis secundum honorum vocabula, quae iam vsus Ecclesiae obtinuit, Episcopatus presbyterio maior sit, existimasti ab Ecclesia introductum esse, ut honor episcopi, maior esset quam honor presbyteri, atque ita non iure diuino, sed humano maiorem esse episcopi gradum, quam presbyteri. sed errore laboris Antoni: non honorem episcopi vsu ecclesiae introductum esse, sed significationem nominis episcopi dixit Augustinus. Sic enim dixit, Secundum honorum vocabula, quae iam vsus ecclesiae obtinuit, non dixit, secundum honores, quos vsus ecclesiae introduxit, sed secundum honorum vocabula, quae vocabula vsus ecclesiae obtinuit. itaque in re ipsa, quae à Christo instituta est, nihil fecit, aut immutauit vsus nominum. Res enim ipsa à principio distincta fuerunt, honor, inquam, episcopi, ut esset maior, & honor presbyteri, ut minor, id est, episcopo subiectus. Sed principio, ut dixi, qui presbyter tantum erat, etiam episcopus vocabatur: nunc autem, & tempore etiam Augustini non sic, sed episcopus dicebatur, ut nunc dicitur, qui episcopus est, id est, qui illi honorem suae dignitatem per ordinationem accepit: presbyter vero, qui presbyter tantum est, id est, qui honorem suae dignitatem presbyteri tantum habet. Iam ne pudet te Antoni, & tuos cauillationum quas ubique aucuparis? audisti paulo ante testimonium Augustini in te tam clarum, ut nihil loci ad tergiversandum, nec ad dubitandum de mente eius, & de re ipsa reliquerit, cum inter Aeriij haereses retulit, quod presbyteros, & episcopos nulla differentia inter se discerni aiebat. Haec de tribus testibus, quos mihi optandum fuit, ut ad dicendum testimonium, & quidem multiplex contra te produceres.

Veniamus ad quartum: sic quoque, inquis, Gratianus ex Isidoro: "Apud veteres iidem Episcopi, & presbyteri fuerunt, quae verba etiam citat Lombardus. Hic etiam testimonium Gratiani ex Isidoro mutilasti, quia nisi sic more tuo faceres, nihil penitus ad causam tuam asferres, necesse esset tibi filere: nunc autem mentiendo, decurtando, inuertendo, cauillando aliquid tibi inuenire videris, ne tuis tacendo victus videare. Sed ego primo propter veritatem Dei, deinde propter officium meum erga celsitudinem Illustrissimi Landgrauij, cui tu dedicatione responsionis tuae ad meos liberos, fucum facere, & populos eius fallere voluisti, postquam semel coepi, persequar omnes tuos anfractus, cuniculos, flexus, diuerticula, & latibula, ut insipientia & fraus tua omnibus pateat. Redintegremus igitur, & supplementum, quod tu perfidiosè, et insidiosè praecidisti. Sic enim Gratianus ex Isidoro: Ideo autem presbyteri sacerdotes vocantur, quia sacra dant, sicut & Episcopi, qui licet sint sacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent, quia ne cbrisinate frontem signant: neque paracletum spiritum dant: quod solum debet

Quod Antonius ab intelligentia Augustini lapsus, voluit auctoritate eius probare, huiusmodi introductum esse, ut honor episcopi maior esset quam presbyteri.

Testimonium Gratiani ab Antonio mutilatum, & quid illi necesse sit facere, ne, si taceat, suis victus esse videatur.

Quae Antonius in testimonio Gratiani ex Isidoro praetermi-

serit, quæ
fallaciam
eius & im-
pudentiam
produit &
coarguant.

Quomodo
testes, quos
Antonius
vocavit, o-
mnes inter-
rogati, testi-
monium in
eum & qui-
dem multi-
pliciter per-
hibuerunt.

deberi episcopis, lectio Actuum Apostolorum demonstrat. Vnde & apud vete-
res idem episcopi, & presbyteri fuerunt. Vides, quæ hic pratermisseris? si quis
te roget, cur permisisisti quid aliud respondere potes, quàm quod causam tuam
ladebant? at si quid in te pudens erat, debebas saltem calare inferiora, ne supe-
riora detegerentur, & perfidia tua deprehenderetur. Sensit ne Isidorus, & cū
eo Gratianus, apicem Pontificatus, qui est in episcopo, fluxisse ex iure humano,
& consuetudine, atque usu, & ex prospicientia concilij, quæ tu in vnum coe-
gisti, cum dixit, demonstrari in lectione Actuum Apostolorum istum ipsum api-
cem Pontificatus episcopi? illud verò, quod subiunxit Isidorus siue Gratianus ex
Isidoro, Vnde & apud veteres idem episcopi, & presbyteri fuerunt; non dixit
idem fuerunt, id est, vnæ res, id est, vnus ordo, siue vnus gradus, sicut tu falla-
citer ex Hieronymo recitasti, vt paulò antè animaduersum est, sed idem Epi-
scopi, & presbyteri fuerunt. quia qui erat presbyter, si dignus videbatur, or-
dinabatur etiam Episcopus, vt prater illa ecclesiastica, quæ presbyter potest,
frontem etiam chrismate signaret, & paracletum spiritum daret, quod solum
deberi episcopis, ait Isidorus, lectio Actuum Apostolorum demonstrat. Apostoli
enim, quibus Episcopi successerunt, per impositionem manus dabant spiritum
sanctum. Hactenus de testibus Antonij, qui à nobis interrogati, omnes testimo-
nium contra te dixerunt. an ita sit, viderint iudices, & me coarguant, si non ita
esse perspexerint. Sed videamus loci de testibus perorationem ex mendacijs
contextam, & consutam. Ex his igitur, inquit, & consimilibus locis
planum factum est, Episcopos humano iure, & decreto, atque ec-
clesiæ consuetudine, & usu, (his enim omnibus vocabulis vete-
res vtuntur) presbyteris esse superiores. Immo ego testimonijs clarissi-
mis tuorum testium Hieronymi, Ambrosij, & Augustini probavi, episcopos esse
iure diuino presbyteris superiores, & Hieronymum, quo niti videris, proba-
ui etiam, aut meum esse testem, aut neque meum, neque tuum. Ipse videris, quid
iam cauillari possis, cuius studium est resistere veritati: sed ultra non proficies.
insipientia enim tua manifesta erit omnibus.

CAPVT VII.

Enio ad postremum locum libri tui de ordinaria, & extraordina-
ria vocatione, quem à doctore tuo Caluino ex illo ipso libro 4. in-
stitutionis sue cap. 3. mutuatus es, vt esset talis discipulus, qualis
magister. in quo loco tuis verbis redarguendus es, sic enim ais, Itaque
si propriè loqui volumus, Ecclesiæ Romanæ, & eius Episcopopo-
sum successio non potest dici ordinaria, quia ab ordine, quem in-
stituerunt Apostoli, discessit. Concedis igitur institutum esse ordinem ab
Apostolo-